

ברוך אתה יהוה
אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצוותיו
ונצונו לעסוק
בדברי תורה.

Barukh Atah Adonai
Eloheinu melekh ha-olam
asher kidshanu b'mitzvotav
v'tzivanu la'asok
b'divrei Torah.

Blessed are You, YHVH,
our God, eternal sovereign, who
sanctifies us in God's connecting
command to busy ourselves
in words of Torah.

PaRDeS Theme for 5785			R. Moshe Hayim Ephraim of Sudilkov (d. 1800) Degel Maḥaneh Efraim, Genesis § 15	
P	Pshat (פשט)	Literal (<i>surface • plain</i>)	תורה שבכתב ותורה שבע"פ הכל אחד ואין אחד נפרד מחבירו כלל ... התורה שבכתב מתגלה צפונותיה ע"י תורה שבע"פ ותורה שבכתב בלא תורה שבע"פ אינו תורה שלימה ... מאמרי חז"ל נשלם התורה ... וכן בכל דור ודורשיו הם משלימין התורה כי התורה נדרשת בכל דור ודור לפי מה שצריך לאותו דור ולפי שורש נשמתן של אותו הדור כך הש"י מאיר עיני חכמי הדור ההוא בתורתו הקדושה והכופר בזה ג"כ כאלו כופר בתורה.	Oral Torah and written Torah together are one, and neither is separated from the other.... As Oral Torah reveals the hiddenness of written Torah, there is no complete Torah without oral Torah: <i>Midrash</i> completes the Torah.... So scholars in each generation complete Torah, interpreting Torah in each generation for the needs of that generation. And by the root of their souls of that generation, God illumines the eyes of the wise of that generation for <i>its</i> holy Torah. One who denies this denies Torah itself.
R	Remez (רמז)	Implication (<i>pointer • hint</i>)		
D	Drash (דרש)	Description (<i>inquire • midrash</i>)		
S	Sod (סוד)	Secret (<i>mystical • sacred</i>)		

Projects of Midrash

- "Complete" the Torah –
  - > Eisegetically – for the needs of the generation
  - > Exegetically – fill in gaps, resolve inconsistencies, link texts
- Give voice to the voiceless (*i.e.* include the excluded)
- Develop moral and ethical themes calling out from the text
- Interact with the Sacred
- Evolve theology and spiritual experience

Limitations on Midrash?

- Torah's actual text (*pshat*)
- Theology – commandments, commandedness, monotheism
- Community

Genesis 6:9-7:1

אלה תולדת נח איש צדיק תמים
היה בדורותיו את-האלהים התהלך-נח:
ויולד נח שלשה בנים את-שם את-חם
ואת-יפת:

9-10. These are the accounts of Noah. Noah was a **righteous** man, perfect in his generations: Noah walked with God. To Noah were born three sons: Shem, Ham and Yafet.

ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא
הארץ חמס: וירא אל-הים את-הארץ
והנה נשחיתה כי-השחית כל-בשר
את-דרך על-הארץ:

11-12. The earth corrupted itself before God, and the earth was filled with violence. God looked on the earth, and, behold, it was corrupted – **for all flesh corrupted its way on the earth.**

ויאמר אל-הים לנח קח כל-בשר בא
לפני כי-מלאה הארץ חמס מפניהם
והנני משחיתם את-הארץ: עשה לך
תבת עצי-גפר קנים תעשה את-התבה
וכפרת אתה מבית ומחוץ בכפר:

13-14. God said to Noah: "The end of all flesh came before Me, for the earth is full of their violence, So I will destroy them with the earth. Make for yourself an ark of gopher wood; make rooms in the ark and cover it inside and outside with pitch.

וזו אשר תעשה אתה שלש מאות
אמה ארך התבה חמשים אמה רחבה
ושלשים אמה קומתה: צהר | תעשה
לתבה ואל-אמה תכלנה מלמעלה
ופתח התבה בצדה תשים תחתים
שנים ושלשים תעשה:

15-16. "This is how you will make it: The length of the ark will be three hundred cubits, its breadth fifty cubits and its height thirty cubits. Make a window in the ark, finish it a cubit above, and set in its side the ark's door, making [the ark] with lower, second, and third stories.

ואני הנני מביא את-המבול מים
על-הארץ לשחת כל-בשר אשר-בו
רוח חיים מתחת השמים כל
אשר-בארץ יגוע: והקמתי את-בריתי
אתך ובאת אל-התבה אתה ובניך
ואשתך ונשי-בניך אתך: ומכל-החיה
מכל-בשר שנים מכל תביא אל-התבה
להחית אתך זכר ונקבה יהיו: ...

17-19. "Behold, I am bringing a flood of waters on the earth to destroy all flesh: where there is the breath of life from under heaven, every thing that is on the earth will die. But with you I will establish My covenant, and you will come into the ark – you, your sons, your wife, and your sons' wives with you. And of every living thing of all flesh, two of every sort you will bring into the ark, to keep them alive with you – male and female...."

ויעש נח ככל אשר צוה אתו אל-הים
כן עשה: לאמר יה' ה' לנח בא-אתה
וכל-ביתך אל-התבה כי-אתה ראיתי
צדיק לפני בדור הזה:

22-1. Noah did so: just as God commanded him, so he did. Then YHVH said to Noah: "Come into the ark with all your household, for I see you righteous before Me in this generation."

What here says *darsheini*?

Corrupted with violence, 3x repeat
Earth corrupted
Noah is "righteous"
Noah is engaging with God
Humanity gets a do-over
Teshuvah is absent, but...

So what? What work would *midrash* do?

What's with God? Solve theological issue v. free will? Different corruption?
Earth versus humanity
But Noah didn't say anything to warn. Did Noah fear to question?
What's the nature of the Noah-God relationship? ideally? for us?
Does *God* get a do-over? What about the flood victims?
No teshuvah; do-over / reboot, back to Genesis 1-2 / necessary?

Who's missing?

Everyone else
Noah's voice
The animals
The earth's voice
God's internal dynamic?

So what? What work would *midrash* do?

Bereshit Rabbah 30:9

בְּדֹרֵתָיו, רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי נְחֵמְיָהּ, רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר בְּדֹרֵתָיו הָיָה צְדִיק, הָאֵל
אֵלֹהֵי הָיָה בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אוֹ בְּדוֹרוֹ שֶׁל
שְׂמוּאֵל לֹא הָיָה צְדִיק. בְּשׁוּק סְמָא
צֹחֵין לְעִירָא סְגִי נְהוֹר, מִשָּׁל לְאַחַד
שֶׁהָיָה לוֹ מִרְתַּף אֶחָד שֶׁל יַיִן, פְּתַח
חֲבִית אַחַת וּמְצָאָהּ שֶׁל חֲמֵץ, שְׂנִיָּה כֹּן,
שְׁלִישִׁית וּמְצָאָהּ קוֹסֶס, אָמְרִין לִיה
קוֹסֶס הוּא, אָמַר לְהוֹן וְאִית הִכָּא טַב
מִינָהּ, אָמְרוּ לִיה לֹא. כִּד בְּדֹרֵתָיו הָיָה
צְדִיק הָא ...

רַבִּי נְחֵמְיָהּ אָמַר וּמָה אִם בְּדֹרֵתָיו הָיָה
צְדִיק, אֵלֹהֵי הָיָה בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה אוֹ
בְּדוֹרוֹ שֶׁל שְׂמוּאֵל עַל אַחַת כְּמָה
וְכַמָּה, מִשָּׁל לְצִלּוּחִית שֶׁל אֶפְרָסִמוֹן
מְקַפֵּת צְמִיד פְּתִיל, וּמְנַחַת בֵּין
הַקְּבָרוֹת, וְהָיָה רִיחָה נוֹדֵף, וְאֵלֹהֵי הָיָה
חוּץ לְקְבָרוֹת עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה,
מִשָּׁל לְבַתּוּלָה שֶׁהָיְתָה שְׂרוּיָה בְּשׁוּק
שֶׁל זֹנוֹת וְלֹא יָצָא עָלֶיהָ שֵׁם רַע, אֵלֹהֵי
הָיְתָה בְּשׁוּקוֹן שֶׁל כְּשֻׁרוֹת עַל אַחַת
כְּמָה וְכַמָּה, כִּד, וּמָה אִם בְּדֹרֵתָיו הָיָה
צְדִיק....

In his generations – R. Yehudah and R. Nehemyah [disputed how righteous Noah was]. R Yehudah said: [Only] in his generations was he considered righteous, but had he been in Moses' generation or Samuel's generation, he would not have been considered righteous. In a market of blind people, one blind only in one eye is as one of abundant light. This is like someone who had a wine cellar, opened a barrel and found that it was [spoiled and turned to] vinegar. A second barrel was the same, but a third was only turning sour. They told him, "[Don't drink it:] 'it's turning sour.'" He said to them, "Is there any better than it?" They said to him, "No." So too was Noah righteous in his generation.

R. Nehemyah said: If in his generation he was righteous, then had he been in Moses' generation or Samuel's generation all the more so. This is like a bowl of balsam oil sealed with a tight-fitting lid. It was placed in a graveyard and its fragrance scented the air. Had it not been in the graveyard, all the more so. This is like a virgin who was in a market of prostitutes but did not get a bad name. Had she been in a market of upright women, all the more so! So too was Noah's righteous in his generation....

Why is this midrash here? What's at stake?

Midrash Tanhuma, Noah 5.6

5th century C.E. (Mishnaic era)

עָשָׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר, אָמַר רַב הוּנָא
בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי, מֵאַה וְעֹשִׂים שְׂנָה הָיָה
מִתְּרָה הַקַּב"ה בְּדוֹר הַמַּבּוּל, שְׂמָא
יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה. כִּיּוֹן שְׁלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה,
אָמַר לוֹ: עָשָׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גֹפֶר. עַמֵּד
נַח וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְנִטַּע אֲרָזִים. וְהָיָה
אוֹמְרִין לוֹ, אֲרָזִים אֵלֹהֵי לְמָה? אָמַר לְהוֹן
הַקַּב"ה מִבְּקָשׁ לְהַבִּיא מַבּוּל לְעוֹלָם,
וְאָמַר לִי לַעֲשׂוֹת תְּבָה, כִּדִּי שְׂאֲמַלֵּט
בָּהּ אֲנִי וּבֵיתִי. וְהָיָה מִשְׁחַקִּין מִמֶּנּוּ
וּמִלְעִיגִין בְּדַבְּרָיו. וְהָיָה מִשְׁקָה אוֹתָן
אֲרָזִים וְהוֹן גְּדִלִין. וְהָיָה אוֹמְרִים לוֹ: מָה
אַתָּה עוֹשֶׂה? וּמְשִׁיב לְהוֹן כְּעִנְיֵן הָיָה,
וְהָיָה מִלְעִיגִין עָלָיו. לְסוּף יָמִים קִצְצָן
וְהָיָה מְנַסְרֵן, וְהָיָה אוֹמְרִים לוֹ: מָה
אַתָּה עוֹשֶׂה. וְאוֹמַר לְהוֹן כִּד, וְהָיָה
מִתְּרָה בְּהוֹן. כִּיּוֹן שְׁלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה,
מִיָּד הַבִּיא עֲלֵיהֶן מַבּוּל, שְׂנָאֵמַר: וַיִּמַח
אֶת כָּל הַיְקוּם.

Make yourself an ark of gopher wood – R. Huna said in the name of R. Yosi: The Holy Blessed One warned the flood generation for 120 years to repent, that maybe they'd do *teshuvah*. Since they didn't do *teshuvah*, God said to [Noah]: "Make yourself an ark of gopher wood." Noah himself stood, did *teshuvah* and planted gopher trees. They said to him, "Why gopher trees?" He said, "The Holy Blessed One plans to flood the earth, and told me to make an ark so my family and I can [repent and] escape." They laughed at him and mocked his words. He watered the trees until they matured. They said: "What are you doing?" He repeated what he said before, but they kept mocking him. After a long time, he cut the trees for lumber. They said: "What are you doing?" He warned what would happen. Since they still wouldn't do *teshuvah*, immediately God brought the flood on them, as in (Gen. 7:23), "Their existence was blotted out."

Why is this midrash here? What's at stake?

B.T. Sanhedrin 108a-b

דור המבול לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו אמרו כלום צריכין אנו לו אלא לטיפה של גשמים יש לנו נהרות ומעינות שאנו מסתפקין מהן אמר הקב"ה בטובה שהשפעתה להן בה מכעיסין אותי ובה אני דן אותם שנאמר ואני הנני מביא את המבול מים....

The flood generation was prideful due to the good that God bestowed on them... causing them to say to God (Job 21:14-15), "Leave us alone. We don't need to learn Your ways. What is the Almighty that we should serve God? What benefit that we pray to God? Do we need God for anything, even rain? We have rivers and springs to supply water." So God said, "They anger Me with the very goodness I bestowed on them, so with it I will judge them," as in (Gen. 6:17), "Behold, I am bringing a flood of waters on the earth to destroy all flesh."

Why is this midrash here? What's at stake?

Genesis 18:20-33

וַיֹּאמֶר יְהוָה הֲזַעֲקַת סֹדֹם וְעִמּוֹרָה כִּי רָבָה וְחַטָּאתָם כִּי כְבֹדָה מְאֹד: אֲרֹדָה-נָא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ | כֹּלָהּ וְאִם-לֹא אֲדַעָה: ... וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם-רָשָׁע: אוֹלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר הֲאֵף תִּסְפָּה וְלֹא-תִשָּׂא לְמַקּוֹם לְמַעַן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים אֲשֶׁר בְּקִרְבָּהּ: חֲלֵלָה לָךְ מַעֲשֵׂת | בְּדַבֵּר הַזֶּה לְהַמִּית צְדִיק עִם-רָשָׁע וְהָיָה כְּצְדִיק כְּרָשָׁע חֲלֵלָה לָךְ הַשִּׁפּוֹט כָּל-הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט: וַיֹּאמֶר יְהוָה אִם-אֶמְצָא בְּסֹדֹם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׁאָתִי לְכָל-הַמְּקוֹם בְּעִבּוּרִים: וַיַּעַן אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא הוֹאֵלְתִּי לְדַבֵּר אֶל-אֲדֹנָי וְאֲנֹכִי עֹפָר וְאֵפֶר: אוֹלַי יִחְסְרוּן חֲמִשִּׁים הַצְדִּיקִים חֲמִשָּׁה הַתְּשֻׁחִית בְּחַמְשָׁה אֶת-כָּל-הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית אִם-אֶמְצָא שָׁם אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה: וַיִּסֹּף עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוֹלַי יִמְצְאוּן שָׁם אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה בְּעִבּוֹר הָאֲרָבָעִים: וַיֹּאמֶר אֶל-נָא יָחַר לֵאדֹנָי וְאֲדַבְּרָה אוֹלַי יִמְצְאוּן שָׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה אִם-אֶמְצָא שָׁם שְׁלֹשִׁים: וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא הוֹאֵלְתִּי לְדַבֵּר אֶל-אֲדֹנָי אוֹלַי יִמְצְאוּן שָׁם עֶשְׂרִים וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֶשְׂרִים: וַיֹּאמֶר אֶל-נָא יָחַר לֵאדֹנָי וְאֲדַבְּרָה אֶד-הַפֶּלַע אוֹלַי יִמְצְאוּן שָׁם עֶשְׂרֵה וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֶשְׂרֵה: וַיִּלָּךְ יְהוָה כִּי פָאֵר כֹּלָה לְדַבֵּר אֶל-אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לְמַקְוֹמוֹ:

YHVH said [to Avraham], "The cry of Sodom and Gomorrah is great, for their sin is very grave. I will descend and see if they did like their cry before Me; and if not, I will know.... Avraham approached and said, "Will You also destroy the righteous with the wicked? What if there are 50 righteous in the city? Will You destroy and not spare the place for the 50 righteous who are in it? Far be it for You to do so, to slay the righteous with the wicked, that the righteous should be as the wicked – be it far from You! Should the Judge of all the earth not be just?" YHVH said, "If I find in Sodom 50 righteous in the city, then I will spare the whole place for their sake." Avraham answered and said, "Behold now, I take on myself to speak to my Lord, I who am but dust and ashes – but what if there lack five of the fifty righteous? Would You destroy the whole city for lack of five?" God said, "If I find there 45, I will not destroy." He spoke to God again saying, "What if there are 40 found there?" God said, "I will not do it for 40." He said to God, "Let my Lord not be angry and I will speak. What if there are 30?" God said, "I will not do it if I find 30." He said, "I take on myself to speak to my Lord. What if there are 20?" God said, "I will not destroy it for the sake of 20." He said, "Let not my Lord be angry and I will speak yet but this once. What if 10 are found there?" God said, "I will not destroy for the sake of 10." YHVH went when the discussion with Avraham finished, and Avraham returned to his place.

What are the moral and theological implications of comparing Noah to Avraham?

Sefer HaYashar, Genesis, Noah 1
(Medieval midrashic rewrite of Torah)

ויאמר ה' אל נח אל מתושלח לאמור,
דברו וקראו אל בני האדם לאמור,
כה אמר ה' שובו מדרכיכם הרעים
ועזבו את מעשיכם, וניחם ה' על הרעה
אשר דיבר לעשות לכם בארץ ולא
תהיה.... הנני נותן לכם מועד עשרים
ומאת שנה אם שוב תשובו אליי
ועזבתם את דרכיכם הרעים ושבתו
גם אני מן הרעה אשר דברתי אליכם
ולא תקום אמר ה'. וידברו נח
ומתושלח את כל דברי ה' אל כל בני
האדם יום יום השכם ודבר, בכל
הימים ההם. ולא שמעו כל בני האדם
אליהם, ולא הטו את אוזנם לדבריהם
ויקשו את עורפם. וישם ה' מועד להם
עשרים ומאת שנה לאמור, אם שוב
ישוּבו וניחם ה' על הרעה לבלתי
השחית את הארץ. ונח בן למך חדל
לקחת אישה להוליד בנים כי אמר,
הנה ה' משחית את בני האדם מעל
הארץ למה לי בנים.

God spoke to Noah and Metushalah saying: Say and cry aloud to the sons of man saying: So says God: "Turn from your evil ways and abandon your wicked actions, and God will repent of the evil that God resolved to do to you and the earth, and it will not come to pass.... Say to the people, "God says: I give you 120 years. If you do *teshuvah*, return to Me and abandon your evil ways, then I too will return and repent the evil that I determined to bring over you, and it will not come to pass." Noah and Metushalah spoke all of God's words to the sons of man. Day after day they went about repeating them through all that time. But the sons of man would not hear them, and would not incline their ears to their words, and only became more stiff-necked. God appointed for them a time of 120 years, saying: "If they do *teshuvah* in time, God will repent of the evil so the earth be not destroyed." Noah of Lamekh refused to marry in order not to beget children, for he said: "Surely God is about to destroy the sons of man from the face of the earth, so why do I need children?"

ונח איש צדיק תמים היה בדורותיו,
ויבחר בו ה' לחיות מזרעו זרע על פני
כל הארץ. ויאמר ה' לנח קח לך אישה
והוליד בנים, כי אותך ראיתי צדיק
לפני בדור הזה.... וילך נח ויקח אישה
ויבחר את נעמה בת חנוך....

"Noah was a righteous man, perfect in his generations" (Gen. 6:9). God chose him to continue from his seed life on the earth. God spoke to Noah: Take a wife and have children, "for I see you righteous before Me in this generation" (Gen. 7:1). ... Noah went and took a wife, Naamah daughter of Hanokh....

Midrash Lekakh Tov, Gen. 6:9
(R. Tobiah ben Eliezer, late 11th century)

בדורותיו. לא אמר הכתוב בדורו. אלא
בדורותיו. בין בבחרותו בין בזקנותו.
כי בן אדם הרבה דורות יש לו. כי
משתנה הוא בכחו ובגופו ובדעתו.
לכך נאמר בדורותיו. וכ"ש בדורות
אחרים.

In his generations – Torah doesn't say "in his generation" but "in his generations" – whether by his choice or by his aging. For one might have many generations, changing in strength, body and mind. Thus Torah said "in *his* generations," that is, *his* other generations....